

การสอนอ่าน: เคล็ดลับไม่ลับสำหรับครู

(Reading Instruction: Tips for Teachers)

การอ่านเป็นทักษะทางการศึกษาทักษะเดียวที่มีความสำคัญสูงสุดที่เด็กจะเรียนรู้จากครู ความเข้าใจเรื่องการจัดรูปแบบและความหมายของข้อความและคำตั้ง ทั้งในรูปของเสียงและตัวอักษร มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กอ่านหนังสือออก ดังนั้นความเข้าใจเรื่องทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอ่าน จะช่วยให้ครูสามารถสร้างรากฐานอันมั่นคง

สำหรับเด็กที่จะเรียนรู้และประสบความสำเร็จในโรงเรียนได้ ต่อไปนี้จะกล่าวถึง วิธีการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในถ้อยคำที่เขียน การสร้างความตระหนักในภาษาสิ่งพิมพ์ การสอนพยัญชนะ การสร้างความตระหนักในเรื่องการออกเสียง ความตระหนักในเรื่องการผสมของเสียง การสอนเรื่องความสัมพันธ์ของเสียงกับตัวอักษร การสอนให้เด็กอ่านออกเสียง การสอนให้สะกดคำ และการช่วยให้เด็กพัฒนาการอ่านให้คล่องและเข้าใจสิ่งที่อ่าน

วิธีสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในถ้อยคำที่เขียน (Create Appreciation of Written Words)

1. นำเรื่องเล่าหรือนิทานมาอ่านร่วมกับเด็ก และให้เด็กค้นหาจุดสำคัญของเรื่อง
2. นำข้อเขียนที่ให้ข้อมูลประกอบมาให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาหาประเด็นแนวคิดใหม่ๆ ที่น่าสนใจ
3. พยายามใช้โอกาสทุกครั้งที่มีเพื่อชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญมากสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน เช่น ข้อความบนสลาก คำอธิบายวิธีใช้ และตราสัญลักษณ์ เป็นต้น

วิธีการสร้างความเข้าใจเรื่องเอกสารสิ่งพิมพ์ และระบบการเขียน (Develop Awareness of Printed Language and the Writing System)

1. เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนรู้ว่าเขาจัดทำหนังสือกันอย่างไร ครูต้องให้นักเรียนรู้เรื่องเบื้องต้นของหนังสือด้วยว่าจะต้องอ่านจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง รู้ว่าในเล่มอาจมีภาพถ่ายหรือภาพเขียนประกอบแทรกอยู่ด้วย จะมีเลขหน้ากำกับ และรู้ว่าวัตถุประสงค์ที่อ่านก็เพื่อหาความหมายจากตัวอักษร และทำความเข้าใจในถ้อยคำที่ใช้สื่อความคิดในเนื้อหาที่อ่าน
2. ให้อ่านหนังสือสำหรับเด็กที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่อ่านง่าย เล่าเรื่องราวที่มีคำที่ได้จากในหนังสือ

3. สำหรับในอเมริกาให้ใช้ “big books” เพื่อช่วยให้เด็กได้สังเกตและจดจำคำที่พบบ่อยๆ เช่น a, the, is, was, you เป็นต้น
4. ติดป้ายชื่อวัตถุต่างๆ ในห้องเรียน

การสอนให้รู้จักพยัญชนะ (Teach the Alphabet)

1. ตัวชี้บ่งที่จะบอกว่าเด็กเรียนรู้การอ่านได้ง่ายหรือไม่ อยู่ที่ความคุ้นเคยกับพยัญชนะที่เป็นตัวอักษรนั่นเอง เพราะความคุ้นเคยกับตัวอักษรจะเป็นเสมือนฐานรากของการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็ก
2. ความสำคัญของเรื่องนี้มีอยู่เกินกว่าการรู้จักชื่อของตัวอักษร นั่นคือ เด็กจะต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ตัวอักษรแต่ละตัวนั้นด้วย
3. ครูช่วยชี้แนะให้นักเรียนสังเกตตัวอักษรที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์รอบๆ ตัวเราที่ครูนำมาให้ดู
4. นักเรียนทำกิจกรรมที่จะช่วยให้รู้จักตัวอักษรต่างๆ ได้จากภาพรูปร่างที่มองเห็น
5. ช่วยให้นักเรียนเขียนตัวอักษร และกระตุ้นให้เริ่มฝึกเขียนตัวอักษรที่ประกอบอยู่ในชื่อของตัวเอง

การฝึกความสามารถในการฟังเสียง (Develop the Student's Phonological Awareness)

1. ในการฟังและการพูดนั้น เราสนใจที่ความหมายของภาษามากกว่าเสียงที่ได้ยินก็จริงอยู่ แต่เราก็ยังจำเป็นต้องสอนให้เด็กสนใจในเรื่องของเสียง หรือการออกเสียงของภาษาด้วย เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เข้าใจคำพูดในรูปแบบที่เขียนออกมาได้ ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษในการพัฒนาการแยกแยะเสียงในลักษณะนี้
2. ใช้การเขียนภาพเป็นผังแสดงให้เห็นว่าในประโยคสั้นๆ สามารถแยกออกเป็นคำๆ ได้อย่างไร เช่น ในภาษาอังกฤษจะใช้ตัวอย่างประโยค “Frog eats bugs.” แล้วใช้บัตรคำ หรือวัตถุอะไรก็ได้ ประกอบการอธิบายให้เห็นภาพว่า ประโยคนี้ประกอบด้วยคำสามคำ และลำดับก่อนหลังของแต่ละคำวางอยู่นั้นมันสำคัญอย่างไร ให้ลองเล่นสร้างประโยคโดยนำเอาแต่ละคำมาสับเปลี่ยนที่กัน
3. ฝึกการสังเกตเสียงของคำต่างๆ โดยให้ฟังเสียงและตบมือตามพยางค์ แล้วให้ฟังและอ่านคำกลอนพร้อมกับมือตามจังหวะของการอ่านออกเสียงไปด้วย
4. เมื่อเด็กคุ้นกับการเล่นเกมอ่านคำ แยกพยางค์ และจังหวะหนักเบาแล้วก็ให้ฝึกการออกเสียงพยางค์นั้นๆ ต่อไป

การฝึกความสามารถในการออกเสียงพยางค์ (Develop Phonemic Awareness)

1. การฝึกการออกเสียงพยางค์ก็คือ การฝึกให้เข้าใจว่าในคำหนึ่ง หรือพยางค์หนึ่ง จะประกอบขึ้นด้วยเสียงหลายเสียงผสมกัน ซึ่งความเข้าใจในเรื่องนี้มีความสำคัญมากต่อการเรียนเรื่องตัวอักษรในภาษา ซึ่งเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกจะขาดความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้
2. ในการสอนการออกเสียงพยางค์จะต้องเน้นที่เสียงของคำ ไม่ใช่ที่ตัวอักษรหรือตัวสะกดการันต์
3. ใช้วิธีการฝึกที่ดึงดูดความสนใจและมองเห็นภาพของเสียงที่ฝึกนั้น ตัวอย่างในการสอนเสียงในภาษาอังกฤษ อาจใช้เสียงในคำใดคำหนึ่งเป็นต้นแบบ เช่น เสียง /s/ ในคำว่า sat ก็ให้เด็กฝึกออกเสียงนี้ที่ปรากฏในคำอื่นๆ จนกว่าเด็กจะออกเสียงได้คล่อง และเข้าใจธรรมชาติของเสียงนั้น
4. ให้เริ่มฝึกจากคำง่ายๆ ไม่ซับซ้อนก่อน เช่น ในภาษาอังกฤษ ให้ฟังเสียง /s/ ในคำว่า sat, sit, sip, sad ... หรือเสียง /e/ ยาวๆ ในคำว่า me, see, bee ... เป็นต้น
5. ให้นักเรียนฝึกออกเสียงโดยผสมหลายพยางค์เสียงเข้าเป็นคำ โดยเริ่มจากนำเสียงเดียวไปผสมในคำพยางค์เดียวก่อน เช่น /m/-ilk, /s/-at, จากนั้นจึงให้ผสมเสียงหลายพยางค์เข้าเป็นคำ เช่น /s/-a/-t/ เป็นต้น

6. ฝึกให้แยกเสียงที่ประกอบอยู่ในคำ เช่น ในภาษาอังกฤษอาจถามว่า เสียงแรกในคำว่า soup คือเสียงอะไร และเสียงอะไรอยู่ท้ายคำว่า kiss ซึ่งเสียงแรกในคำจะจับได้ยากกว่าเสียงท้ายคำ
7. เมื่อนักเรียนสามารถฟังเสียงแต่ละเสียงได้คล่องแล้ว ก็ให้ฝึกแยกเสียงในคำต่างๆ ในภาษาอังกฤษ เช่น /g/-/oo/-/s/= "goose" เป็นต้น
8. ใช้กิจกรรมการแยกและรวมเสียงพยางค์ในคำ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเสียงที่อยู่ในแต่ละคำ
9. ในตอนแรกๆ ครูอาจต้องช่วยเหลือนักเรียนให้มากๆ ด้วยการหาตัวอย่างเสียงและวิธีออกเสียงเพื่อให้นักเรียนฝึกออกเสียงนั้น ทำหลายๆ ตัวอย่าง เพื่อสร้างความพร้อมให้นักเรียนโดยใช้วิธีให้ออกเสียงในเวลาฝึก เมื่อเห็นว่านักเรียนมีทักษะพอควรแล้ว ครูก็ลดการบอกลงให้เด็กทำด้วยตนเองให้มากขึ้น
10. ต้องถือว่าการรู้จักวิธีออกเสียงต้องมาก่อน ควรให้มีการฝึกมากๆ บ่อยๆ และให้สนุกด้วย
11. การฝึกออกเสียงสำคัญมากสำหรับการอ่าน แต่การออกเสียงได้อย่างเดียวยังไม่พอ จะต้องอาศัยการสอนและการฝึกให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษรด้วย

การสอนเรื่องความสัมพันธ์ของเสียงกับตัวอักษร (Teach the Relation of Sounds and Letters)

1. นักเรียนจะต้องรู้จักตัวอักษรในภาษา และสามารถแยกแยะตัวอักษรแต่ละตัวได้ เพราะว่าอักษรแต่ละตัวนั้นเป็นเครื่องหมายแทนเสียงเสียงหนึ่ง หรือหลายเสียงที่เราได้ยินจากคำที่พูด
2. การสอนให้รู้จักตัวอักษรแต่ละตัว ครูจะต้องออกเสียงให้ฟังเป็นตัวอย่างให้นักเรียนลองทำด้วยตนเอง สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การสอนของครูต้องชัดเจนมากและไม่คลุมเครือ
3. ขั้นแรก ให้สอนและฝึกเรื่องตัวอักษรและเสียง เฉพาะคำที่มีใช้บ่อยๆก่อน ส่วนคำที่ไม่ได้พบบ่อยนักให้เอาไว้สอนตอนหลังๆ เวลาที่นักเรียนเข้าใจดีแล้วว่าการออกเสียงของแต่ละคำจะต้องเริ่มจากเสียงทางด้านซ้ายมือไปหาทางขวา

การสอนวิธีอ่านออกเสียง (Teach Children How to Sound Out Words)

1. หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรกับเสียงดีแล้ว ก็เริ่มให้ฝึกหัดเขียนตัวอักษรแทนคำและเสียงนั้นๆ เริ่มจากคำสั้นๆ ที่คุ้นเคยก่อน เริ่มฝึกให้ออกเสียงในคำทีละเสียงจากซ้ายไปขวา แล้วประสมเสียงรวมกันเข้าเป็นคำ พยายามหาคำจากที่จำได้มาใช้ในการฝึก
2. อ่านออกเสียงคำที่สอนให้นักเรียนฟังเป็นตัวอย่าง ให้เด็กทำตาม การอ่านออกเสียงคำได้จะช่วยให้นักเรียนรู้จัก และเรียนรู้คำใหม่ๆ ได้ด้วยตัวเองต่อไป
3. เล่าเรื่องราว ที่ใช้ถ้อยคำที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอักษรกับเสียงตามรูปแบบที่เรียนมาแล้ว และกระตุ้นให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงคำใหม่ที่ยังไม่มั่นใจว่าจะอ่านได้ถูกต้องหรือไม่ด้วย
4. ฝึกให้นักเรียนเข้าใจหลักการใช้ตัวอักษรมาเขียนประกอบเป็นคำ เช่น ในภาษาอังกฤษ ถ้างวลท้ายด้วย /e/ ก็หมายความว่าคำนั้นเป็นเสียงยาว โดยให้เห็นตัวอย่างหลายๆ คำ

การสอนวิธีสะกดคำ (Teach Children to Spell Words)

1. ให้นักเรียนสะกดคำโดยการอ่านตัวอักษรแต่ละตัว โดยครูทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนทำตาม
2. เริ่มจากคำสั้นๆ ที่เด็กอ่านได้ก่อน เพราะคำประเภทนี้จะมีรูปแบบการสะกดตัวแบบเดียวกันในภาษาอังกฤษ เช่น cap, bat, sit ซึ่งเป็นคนละแบบกับ cape, bait, หรือ sight
3. ให้เริ่มจากคำที่ไม่มีตัวควบกล้ำในภาษาอังกฤษ ก็ให้เริ่มสอนคำว่า ham, pan แทนคำว่า slam, plan
4. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีเขียนและการสะกดคำบ่อยๆ และสม่ำเสมอ

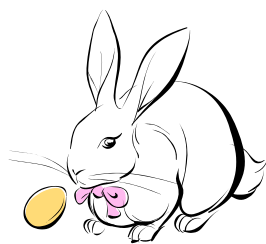
5. สอนหลักการเขียนสะกดคำอย่างมีระบบ เริ่มจากคำที่ใช้บ่อยๆและมีรูปแบบธรรมดาๆ แล้วค่อยๆขยายไปถึงคำแบบอื่นๆต่อไป วัตถุประสงค์หลักคือต้องการให้นักเรียนได้สังเกตเห็นหลักการสะกดคำนั้นๆ

6. ให้ใช้คำที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอักษรกับเสียง ที่เป็นไปตามรูปแบบปกติให้มากที่สุด ตัวอย่างในภาษาอังกฤษเช่น ใช้คำว่า get แทนที่จะเป็นคำว่า gem เป็นต้น

7. กำหนดตารางและจัดลำดับการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ และฝึกการออกเสียงและคำให้คล่อง ตามความเหมาะสมของตัวเอง และกำหนดว่าจะประเมินทักษะอะไรเมื่อใด เพื่อให้ได้ทราบว่าการก้าวต่อไปเมื่อใด โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐาน และเวลาที่ต้องใช้ ในการก้าวจากการอ่านคำเป็นคำๆ และการผสมคำหลายๆคำ ไปถึงการอ่านข้อความในหนังสือ

การส่งเสริมให้เด็กอ่านคล่องและเข้าใจสิ่งที่อ่าน (Help Children Develop Fluent, Reflective Reading)

1. ฝึกให้อ่านคล่องโดยให้อ่านเรื่องใหม่ๆ และอ่านเรื่องเก่าซ้ำทุกวันด้วย
2. ช่วยขยายประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้คำ ภาษา และความคิด ที่ได้จากหนังสือ ด้วยการส่งเสริมให้อ่านข้อเขียนที่ยากขึ้น โดยการอ่านให้ฟังหรือให้อ่านด้วยกันกับครูทุกวัน
3. นำข้อมูลที่ได้จากหนังสือที่อ่านมาขยายผลในเหตุการณ์อื่นๆ ที่นักเรียนสนใจ เช่น เรื่องวันหยุด เรื่องสัตว์เลี้ยง เรื่องกีฬา นื่องๆ และเกมต่างๆ ให้เด็กๆ ได้ร่วมอภิปรายในเรื่องนั้นๆ ด้วย

4. ส่งเสริมให้คิดตั้งประเด็นสงสัยในเรื่องที่อ่าน ทั้งที่เป็นนิทานและเป็นข้อมูล เช่น “สงสัยว่าแล้ว Pooh ตัวละครจะทำอะไรต่อไป” หรือ “คิดว่าคนเป็นพ่อจะรู้สึกอย่างไร” หรือ “สงสัยจ้กว่ากบมันทำอะไรในฤดูหนาว” หรือ “คิดว่านั่นคือตัวปัญหาใช้ไหม เพราะอะไร” เป็นต้น
5. แนะนำวิธีทำความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน และให้ความช่วยเหลือและแนะนำด้วย
6. จี้ให้เห็นว่าชื่อเรื่องและหัวข้อสามารถบอกได้ว่าเป็นหนังสือเกี่ยวกับเรื่องอะไร
7. ช่วยให้นักเรียนหาประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องในข้อเขียนทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

แผนผังแสดงแนวคิดหลักของเรื่อง และความสัมพันธ์ระหว่างแผนผังกับตัวอักษรที่เป็นคำอธิบาย จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่อ่านได้

8. ให้ยกเอาคำที่ไม่คุ้นเคยออกมาให้พิจารณาว่า หมายถึงอะไร พยายามนำคำนั้นมาใช้บ่อยๆ และกระตุ้นให้นักเรียนนำไปใช้ในการสนทนาของตนด้วย

9. แสดงวิธีวิเคราะห์หาจุดโยงที่จะช่วยชี้ให้เห็นได้ว่าคำที่ไม่คุ้นเคยคำนั้นหมายถึงอะไร เรื่องนี้มีความวิจัยยืนยันว่า การเรียนรู้คำใหม่ๆ เพิ่มขึ้นนั้น เกิดจากการเรียนรู้คำใหม่ๆ จากเรื่องราวที่ได้อ่าน

ERIC Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education

ที่มา:

<https://ldaamerica.org/reading-instruction-tips-for-teachers/>

แปลและเรียบเรียงโดย นายประเสริฐ ต้นสกุล